

ΠΑΣΟΚ

A 25.1

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

2η ΣΥΝΟΔΟΣ

Ο
Μ
Ι
Λ
Ι
Α

ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1992

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

2η ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΑΣΟΚ
ΟΜΙΛΙΑ: ΑΝΔΡΕΑ Γ.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

ΣΤΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1992

Α.ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: Συντρόφισσες και σύντροφοι, μέλη του Εθνικού Συμβουλίου, ελπίζω να συμφωνείτε μαζί μου ότι συγχρόνως στέλνουμε και ένα θερμό χαιρετισμό σε όλους τους άλλους συντρόφους και φίλους που δεν παρευρίσκονται σήμερα μαζί μας.

Είναι σήμερα η δεύτερη σύνοδος του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ, ένα νέο όργανο που διαμορφώθηκε με την απόφαση του συνεδρίου και το νέο καταστατικό. Στην προηγούμενη συνεδρίαση στη Θεσσαλονίκη είχαμε πράγματι μια ουσιαστική επιτυχία, διότι καταλήξαμε και προτείναμε ολοκληρωμένα τις κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής πρότασης του ΠΑΣΟΚ για τη δεκαετία του '90, καλύπτοντας έτσι την ανάγκη για ένα ολοκληρωμένο, σύγχρονο, προγραμματικό λόγο του ΠΑΣΟΚ και είναι βέβαιο ότι και σήμερα που μαζευόμαστε εδώ στο Περιστέρι έχουμε μια πολύ σοβαρή και υπεύθυνη δουλειά.

Από τη μια πλευρά να στείλουμε μήνυμα εν όψει της αναπληρωματικής εκλογής στη Β' Αθήνας, να δώσουμε μέσα από τη δική μας συζήτηση τις πολιτικές μας θέσεις στις σύγχρονες εξελίξεις όσον αφορά τα εθνικά, τα κοινωνικά και τα οικονομικά θέματα και από την άλλη πλευρά έχουμε εδώ να συζητήσουμε για προτάσεις πολιτικές, στρατηγικές και τακτικές και ικανότητα να απαντήσουμε θετικά ύστερα από την πλήρη και ολοκληρωμένη εισήγηση που και για τα δύο θέματα θα κάνει ο πρόεδρος του Κινήματος ο Ανδρέας Παπανδρέου. Από την ικανότητά μας αυτή θα κριθεί εάν θα εξασφαλίσουμε μια πρώτη ουσιαστική συμβολή στο γράψιμο της νέας σελίδας, που όπως είπε ο Α.Παπανδρέου έχει άμεσα ανάγκη ο τόπος.

Φυσικά επί όλων αυτών θα δώσω αμέσως το λόγο στον Πρόεδρο. Προηγούμενως όμως για όλα τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου μια πληροφόρηση. Στο τέλος παρακαλώ της συνεδρίασής μας της σημερινής να μας καταθέσετε μέσα από τα ειδικά έντυπα, που μπορεί ο καθένας να προμηθευτεί από τη γραμματεία, τον κύκλο το θεματικό στον οποίο θα θέλει αύριο να λάβει μέρος ώστε να συζητήσουμε εξειδικευμένα και ουσιαστικά για τις πολιτικές θέσεις που θα παρουσιάσει εν συνεχεία ο Πρόεδρος.

Πληροφοριακά σας λέω ότι έχουμε τρεις κύκλους θεματικών ενότητων. Ο πρώτος είναι για τα εθνικά θέματα και την εξωτερική πολιτική, ο δεύτερος θα είναι για την οικονομία, την ανάπτυξη σε σχέση με την ΕΟΚ, το Μάαστριχτ και το απαιτούμενο κοινωνικό συμβόλαιο για τον εσωτερικό χώρο και η τρίτη ενότητα θα έχει να κάνει με τη μεγάλη σύγκρουση που υπάρχει, τόσο στον ελληνικό όσο στο γενικότερο ευρωπαϊκό χώρο μεταξύ της καταρρέουσας νεοφιλελεύθερης πολιτικής και της προοδευτικής, δημοκρατικής, σοσιαλιστικής πρότασης που καταθέτει το ΠΑΣΟΚ.

Αρα σ' αυτούς τους τρεις κύκλους ο καθένας μετά να δηλώσει τη συμμετοχή του. Ευχαριστώ πολύ και δίνω αμέσως το λόγο στον Πρόεδρο του Κινήματος.

Α.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Αγαπητοί σύντροφοι και συντρόφισσες, είναι μεγάλη η χαρά μου που συμμετέχω στο δεύτερο Εθνικό Συμβούλιο. Το πρώτο στη Θεσσαλονίκη απέδωσε. Εύχομαι και αυτό εδώ στο Περιστέρι να αποδώσει.

Εχω ετοιμάσει ουσιαστικά τρεις μικρές εισηγήσεις που δικαιολογούν και την τριχοτόμηση που θα ακολουθήσει. Το πρώτο θέμα αφορά τα χαρακτηριστικά του δημοκρατικού σοσιαλισμού, που εμείς πρεσβεύουμε και υπηρετούμε.

Το δεύτερο αφορά την οικονομία μας σε σχέση με την ανάπτυξή της στα πλαίσια της ενωμένης Ευρώπης. Και το τρίτο αφορά ιδιαίτερα τη συγκυρία την πολιτική στη χώρα μας, τις προοπτικές του ΠΑΣΟΚ, τον αγώνα του ΠΑΣΟΚ και βέβαια το όραμά μας όχι μόνο για μια νίκη αλλά για την ανοικοδόμηση της χώρας, την οποία έχουν ερειπώσει κυριολεκτικώς η ΝΔ και ο κ. Μητσοτάκης.

Μόλις γύρισα πριν από λίγες μέρες από τη συνεδρίαση του προεδρείου της Σοσιαλιστικής Διεθνούς. Πρόκειται να κάνουμε ένα συνέδριο στο Βερολίνο με κεντρικό θέμα "Δημοκρατικός σοσιαλισμός σε έναν κόσμο που αλλάζει". Ξεκινάμε δηλαδή μια συστηματική, ιδεολογική, πολιτική αντιμετώπιση στο νεοφιλελευθερισμό ο οποίος έχει οδηγήσει στην ύφεση, την ανεργία και έχει έμμεσα δημιουργήσει και άλλες εστίες κινδύνου.

Αυτά που θα προτείνω, αυτά που θα πω δεν είναι θέσφατα. Είναι προς συζήτηση. Είναι λίγο-πολύ γνωστά σε όλους μας. Ομως δεν έχουν κωδικοποιηθεί και πιστεύω ότι αξίζει μια τέτοια προσπάθεια.

Τα βασικά χαρακτηριστικά πολιτικής ενός δημοκρατικού, σοσιαλιστικού κόμματος όπως είμαστε εμείς, στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης της αγοράς και της σαρωτικής επέκτασης του καπιταλισμού - βλέπε Κοινοπολιτεία τής Σοβιετικής Ένωσης - είναι πιστεύουμε τα εξής. (Μπορεί να προσθέσει κανείς πολλά. Πήρα την απλούστερη δυνατή διατύπωση.)

Δεδομένης της ανάγκης για ανταγωνιστικότητα, γιατί βρισκόμαστε πραγματικά σε έναν καπιταλιστικό ωκεανό και είμαστε μια νησίδα σ' αυτό τον ωκεανό, είναι απαραίτητο η έμφαση πάντοτε σε όλες τις σκέψεις μας να αναφέρεται στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας.

Αλλά η ανταγωνιστικότητα μπορεί να επιτευχθεί με το φτηνό μεροκάματο ή με την παραγωγικότητα. Και ασφαλώς δεν θέλουμε να μεταβάλουμε την Ελλάδα σε τριτοκοσμική χώρα, να στηρίξουμε την ανταγωνιστικότητα στη φτηνή εργασία, αλλά θέλουμε να αυξήσουμε την παραγωγικότητα.

Και κλειδί κύριο και βασικό για την αύξηση της παραγωγικότητας είναι η μόρφωση, η παιδεία, η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού. Εκεί αναγκαστικά πέφτει το βάρος. Ωστε στην καρδιά του θέματος είναι ο ίδιος ο άνθρωπος.

Το δεύτερο στοιχείο έχει σχέση με την αγορά. Έχουμε πραγματικά βομβαρδιστεί επί χρόνια τώρα από τη νεοφιλελεύθερη σκέψη για τη σημασία της αγοράς. Παντού η αγορά, οι νόμοι της αγοράς. Και όλα αυτά κάπως αφελώς παραβλέπουν εργασίες οι οποίες έχουν γίνει επιστημονικές και ιστορικές και θεωρητικές επί δεκαετίες για την αγορά και την ανεπάρκειά της.

Πάσχει η αγορά από σοβαρή ανεπάρκεια και πάσχει διότι δεν μπορεί να κατανείμει τους πόρους κατά ιδεώδη τρόπο. Θα είμαι ακριβής. Η αγορά μόνη της δεν μπορεί να εγγυηθεί, ή μάλλον και υπονομεύει, αλλά σίγουρα δεν μπορεί να εγγυηθεί πλήρη απασχόληση.

Αντίθετα, η αγορά οδηγεί εάν λειτουργεί μόνη της ανεξέλεγκτα σε ανεργία. Μπορεί να έχει κυκλικά φαινόμενα αλλά οδηγεί πάντως σε ανεργία. Και οδηγεί ταυτόχρονα στην μη πλήρη απασχόληση του κεφαλαίου.

Δεύτερον, η αγορά είναι ανίκανη να διανείμει το εισόδημα κατά τρόπο δίκαιο, όποιο κριτήριο δικαιοσύνης λογικό και αν λάβετε υπόψη. Αρα το κράτος πρόνοιας δεν υπάρχει

στα πλαίσια της αγοράς. Τρίτο είναι το περιβάλλον. Το περιβάλλον το οποίο καταστρέφεται ραγδαία στο βωμό του εφήμερου κέρδους.

Αρα είναι σαφές ότι η αγορά, η οποία είναι χρήσιμη, πρέπει να αποτελέσει εργαλείο σε μια αναπτυξιακή πορεία και σε μια δίκαιη κοινωνική εξέλιξη. Πρέπει να ελέγχεται και να διορθώνεται. Και αυτά είναι που έχουν ξεχαστεί αυτούς τους καιρούς όπου έχει θεοποιηθεί κυριολεκτικά η αγορά και οι κανόνες της. Και βλέπουμε τι κάνει η αγορά όταν αφήνεται ελεύθερη. Και στην Πολωνία και στην Κοινοπολιτεία η μεγάλη και απότομη αλλαγή βλέπουμε πού έχει οδηγήσει.

Τρίτο σημείο είναι ότι ο κύριος μοχλός που διαθέτουμε και λαμβάνω υπόψη βέβαια ότι είμαστε και στην ΕΟΚ και προχωρούμε προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο κύριος μοχλός που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για την αναδιανομή του εισοδήματος είναι η δημοσιονομική πολιτική.

Κι εδώ, γιατί θέλουμε να είμαστε ανταγωνιστικοί, θα πρέπει να προσέξουμε η δημοσιονομική πολιτική να μην έχει πληθωριστικά χαρακτηριστικά. Σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό, μια λέξη που τρομάζει, θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας το εξής. Εκείνο που έχει σημασία είναι ο πληθωρισμός μιας χώρας να μην διαφέρει πολύ από τον πληθωρισμό των εμπορικών εταίρων. Αυτό έχει τη μεγάλη σημασία.

Κι επειδή εμείς βέβαια βρισκόμαστε με εταίρους οι οποίοι έχουν πολύ χαμηλότερο πληθωρισμό αυτό δημιουργεί την ανάγκη να το αντιμετωπίσουμε ευθέως και κατακόρυφα. Εάν στο εξωτερικό ο πληθωρισμός είναι ανάλογος με τον δικό σου, της χώρας σου, τότε ο πληθωρισμός λειτουργεί μόνο ως μέσο ανακατανομής, αναδιανομής του εισοδήματος εσωτερικά στη χώρα.

Πέμπτον, το κράτος για μας παίζει ρόλο κρίσιμο. Είναι λάθος να απολογούμεθα για το λεγόμενο μεγάλο κράτος. Αλλο αν με τη λέξη κράτος μιλάμε για χαλασμένες γραφειοκρατίες, για έλλειψη παραγωγικότητας. Αυτά όλα ασφαλώς έχουν τεράστια σημασία αλλά δεν αφαιρούν τη σημασία που έχει το κράτος για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.

Γι' αυτό το λόγο έχω χρησιμοποιήσει μια φράση και λέω πως το κράτος πρέπει να είναι στρατηγείο για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας. Βέβαια εμείς στο ΠΑΣΟΚ έχουμε τονίσει πολλές φορές πως αυτό γίνεται στα πλαίσια μιας μικτής οικονομίας όπου έχουμε το κράτος, τις κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις και τον ιδιωτικό τομέα.

Και έχουμε επίσης τονίσει ότι υπάρχει προγραμματισμός ο οποίος όμως είναι περιφερειακά αποκεντρωμένος και δημοκρατικός. Και γι' αυτό δίνουμε τόση σημασία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και μάλιστα σε περαιτέρω ανάπτυξή της.

Θα έπρεπε εδώ να αναφέρω ότι ακόμη και η ΕΟΚ, η οποία βασικά υπηρετεί τους νόμους της αγοράς κυρίως, ακόμη και η ΕΟΚ τώρα απαιτεί πενταετή προγράμματα. Ειδικά σ' αυτή τη φάση που πλησιάζουμε προς το τέρμα 1999, την ολοκλήρωση πλέον της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Και θα μπορούσα να το θεμελιώσω αυτό αναφερόμενος σε πρόσφατες δημοσιεύσεις της ΚΟΜΙΣΙΟΝ, της Επιτροπής. Αλλά δεν χρειάζεται να σας δώσω αναλυτικά την αναφορά αυτή.

Θα ήθελα επίσης να πω δυο λόγια για ένα θέμα που κατά κάποιο τρόπο ήταν το αντικείμενο της χθεσινής σύγκρουσης στη Βουλή. Το θέμα της ΑΓΕΤ. Θέλω να μιλήσω λίγο γενικότερα.

Αλλά πριν μιλήσω λίγο γενικότερα και το τοποθετήσω στη σκέψη μας θα ήθελα

να πω ότι κάνω ακόμη μια φορά από αυτό το χώρο μια προειδοποίηση προς την κυβέρνηση και τον κ. Μητσοτάκη να μην υπογράψουν αυτή την απαράδεκτη εθνικά σύμβαση τη Δευτέρα. Έχουν ακόμη καιρό και ας βρουν κάποιο τρόπο και κάποιο πρόσχημα να αποφύγουν αυτή την πράξη.

ΜΕΛΟΣ: Αυτοί είναι αδίστακτοι.

Α.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Ναι αλλά υπάρχει και λαός. Και την απάντηση θα την λάβουν.

Για μας υπάρχουν πολλές βεβαίως έννοιες. Προβληματικές εταιρίες, βιώσιμες ή μη βιώσιμες, δεν θα μπω σ' αυτά. Άλλωστε και στις εργασίες του προηγούμενου μας Συμβουλίου πράγματι υπήρξε αναφορά λεπτομερής. Αλλά εκείνο που μπορώ να πω είναι το εξής.

Σε κάθε οικονομία υπάρχουν μερικοί στρατηγικοί τομείς. Δεν είναι οι ίδιοι από χώρα σε χώρα. Για μας ασφαλώς η τσιμεντοβιομηχανία είναι στρατηγικός τομέας, ειδικά όταν υπάρχει μια κερδοφόρος, συναλλαγματοφόρος επιχείρηση όπως η ΑΓΕΤ.

Εμείς παίρνουμε σαφώς τη θέση "Όχι στην ιδιωτικοποίηση στρατηγικών τομέων. Ναι στην αποκρατικοποίηση με την έννοια της κοινωνικοποίησης". Η κοινωνικοποίηση μπορεί να δουλέψει άριστα με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Π.χ. με ελαχιστοποίηση του κόστους ένα κριτήριο εφ' όσον της δοθεί κάποιο πρόγραμμα.

Και όταν χρειαστούν παρεκκλίσεις για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής, αν θέλεις τα παιδιά να μην πληρώνουν εισιτήριο στο λεωφορείο, αν θέλεις κάτι άλλο που είναι παρέκκλιση από την ιδιωτικοοικονομική λειτουργία τότε επιδοτείς ως κράτος την επιχείρηση.

Αλλά θα ήθελα να κάνω μια ακόμη πιο σημαντική διάκριση ανάμεσα στην ιδιωτικοποίηση και τον αφελληνισμό μιας στρατηγικής επιχείρησης. Όταν μια επιχείρηση μπαίνει κάτω από την ομπρέλα μιας πολυεθνικής εταιρείας τότε πρέπει να ξέρουμε ότι το σύστημα των εταιρειών "Μητέρα και θυγατρικές" είναι ένα σύστημα το οποίο το οδηγείς εσύ για μεγιστοποίηση του κέρδους του συστήματος στο σύνολό του, το οποίο δεν ξέρουμε όμως τι απαιτεί σε ό,τι αφορά το αν θα είναι κερδοφόρα ή όχι μια συγκεκριμένη θυγατρική.

Μπορεί να συμφέρει το σύστημα να κλείσει μια από τις θυγατρικές ή να περιορίσει την παραγωγή της ή να αυξήσει τα κέρδη της χωρίς όρια. Επομένως, η παράδοση σε ξένα χέρια στρατηγικών τομέων, στρατηγικών επιχειρήσεων είναι πράγματι μια λαθεμένη πολιτική και αυτό είναι άσχετο από το αν η ενωμένη Ευρώπη θα έχει μια σειρά από πολυεθνικές. Θα ζούμε στα πλαίσια των πολυεθνικών. Τονίζω ότι τόσο η Γαλλία όσο και η Αγγλία έχουν δώσει μάχες γι' αυτό στην περίπτωση τους Γαλλία ή Αγγλία για ορισμένα κρίσιμα επενδυτικά προγράμματα.

Για το ΠΑΣΟΚ βεβαίως δεν χρειάζεται να αναφέρω ότι είμαστε κόμμα ειρήνης, κόμμα ισότητας, κόμμα που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα - αυτά είναι γνωστά και δεδομένα - κόμμα που αγωνίζεται για την ειρήνη.

Εχουμε ιστορία, ιδιαίτερα με την πρωτοβουλία των "6". Την τιμούμε αυτή την ιστορία μας. Αλλά πρέπει να τονίσουμε ότι είναι απαραίτητη η συμβολή κάθε σοσιαλιστικού κινήματος στην προοδευτική μείωση του χάσματος Βορρά - Νότου. Είναι μια εκρηκτική κατάσταση που δεν ξέρουμε πού θα οδηγήσει τελικά.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο Τρίτος Κόσμος προσφέρει πλεόνασμα στον πλούσιο Βορρά, ενώ η πείνα, η δυστυχία, ο θάνατος, η φτώχεια κυριαρχούν στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη μας.

Αλλά για μας, για το ΠΑΣΟΚ υπάρχει και μια άλλη διάσταση αναγκαστικά. Είναι η πατριωτική διάσταση. Είμαστε πατριωτικό κόμμα και αυτό γιατί η χώρα μας είναι χώρα υπό απειλή. Υπάρχει μόνιμη και μη αναστρέψιμη, τουλάχιστον για τα χρόνια που εμείς βλέπουμε, απειλή που προέρχεται από την Τουρκία.

Και είναι διασκεδαστικό να ακούει κανείς τον κ. Μητσοτάκη να λέει "σκλήρυνε τώρα η Τουρκία". Μία εβδομάδα πριν επρόκειτο να υπογράψουν σύμφωνο φιλίας. Τι συνέβη; Μα πρέπει να είσαι ανιστόρητος για να μην ξέρεις τι συνέβη.

Οι εξελίξεις στα Βαλκάνια εγκυμονούν ασφαλώς νέους κινδύνους. Αλλά θα ήθελα να τονίσω ότι αυτοί οι νέοι κίνδυνοι διαπλέκονται με την τουρκική απειλή και αυτό είναι το κύριο και το πιο επικίνδυνο χαρακτηριστικό της συγκυρίας σήμερα.

Αυτό ήταν το πρώτο κομμάτι που αφορά μερικές θέσεις για το δημοκρατικό σοσιαλισμό. Γνωστά, πιστεύω χρειάζεται να τα κωδικοποιήσουμε. Και θα απαιτηθεί λίγη δουλειά.

Μπαίνω τώρα στο δεύτερο τμήμα που συνδέω κάπως την ελληνική πορεία με το Μάαστριχτ, την πορεία δηλαδή προς την ενωμένη Ευρώπη. Αυτές είναι μερικές σκέψεις. Τονίζω δεν είναι θέσφατα. Αξίζει να συζητηθούν πιστεύω.

Οι αποφάσεις που πάρθηκαν στο Μάαστριχτ αντανakλούν τη νεοφιλελεύθερη αντίληψη. Μην κάνουμε λάθος γι' αυτό. Στηρίζονται στην πεποίθηση πως η άρση των εθνικών εμποδίων, των οικονομικών συνόρων, η διαμόρφωση μιας ενιαίας αγοράς οικονομικών δραστηριοτήτων θα ανοίξει το δρόμο της ανανέωσης της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Κάτι τέτοιο όμως δεν έχει φανεί σε σύγκριση είτε με την Ιαπωνία, είτε σε σύγκριση με τις ΗΠΑ. Γι' αυτό θα πρέπει να είμαστε κάπως επιφυλακτικοί με εκείνες τις θέσεις που βλέπουν το σύνολο των θεσμών και των προτύπων που διαμόρφωσαν τα κράτη ευημερίας, η Βόρεια Ευρώπη, στη μεταπολεμική περίοδο, ότι αυτά θα αντικατασταθούν από ένα κοινοτικό αντίστοιχο δομικό σύνολο.

Γι' αυτό θα έλεγα δεν πρέπει να αναμένεται, τουλάχιστον σήμερα και τώρα, η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού κράτους πρόνοιας. Δεν προβλέπεται. Όπως επίσης δεν πρέπει να αναμένεται η οικονομική και κοινωνική συνοχή στο βαθμό που η δημιουργία της υπερεθνικής αγοράς θα οξύνει τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες στους κόλπους της ΕΟΚ, όπως άλλωστε και η λειτουργία όλων των αγορών οξύνει τις αποστάσεις και τις διαφορές.

Επίσης, η νέα πορεία και οι θεσμοί που δρομολογούνται μετά το Μάαστριχτ αντι να συντονίζουν μια ευρωπαϊκή ανάκαμψη, δηλαδή οικονομική ανάπτυξη προς το 2000, διαμορφώνουν μόνο τους όρους λειτουργίας ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Βέβαια υπάρχει μια επιφύλαξη σ' αυτά που λέω. Εάν οι ίδιοι πόροι της Κοινότητας αυξάνονταν σημαντικά που δεν γίνεται, μιλάνε για πολύ μικρές αυξήσεις εάν τα διαρθρωτικά ταμεία είχαν περισσότερους πόρους, σημαντικά περισσότερους πόρους, εάν το ταμείο σύγκλισης των οικονομιών έπαιρνε τις απαραίτητες διαστάσεις του, τότε θα υπήρχαν οι αντικειμενικές δυνατότητες τουλάχιστον να υπάρξει και κοινωνική πολιτική και αναπτυξιακή πολιτική στα πλαίσια της ενωμένης Ευρώπης, του συστήματος στο σύνολό του δηλαδή.

Αλλά αυτό προϋποθέτει την επικράτηση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο των δημοκρατικών σοσιαλιστικών δυνάμεων. Και αυτό είναι το έργο μας. Το πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης που υπάρχει και πρέπει να υπάρχει σε κάθε χώρα-μέλος και στην Ελλάδα, ιδιαίτερα που είμαστε στο Νότο. Επεκτείνεται αυτό, η αντιπαράθεση και αναμέτρηση, ώστε να

περιλάβει και την ενωμένη Ευρώπη στο σύνολό της.

Σε κάθε περίπτωση παραμένει βασικός στόχος των δημοκρατικών σοσιαλιστικών δυνάμεων-κομμάτων να επιτύχουν την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Συνοχή είναι μια λέξη που περίπου σημαίνει σύγκλιση των οικονομιών. Σε ένα περιβάλλον βέβαια που κυριαρχείται από τις δυνάμεις της αγοράς.

Μέσα στα περίπλοκα αυτά πλαίσια πρέπει να χαράξουμε την πορεία της χώρας μας τα επόμενα χρόνια. Γι' αυτό δεν αρκεί η υπενθύμιση του κινδύνου να μείνουμε έξω από την πρώτη ταχύτητα της ΕΟΚ. Εάν δεν εξειδικεύσουμε τη στρατηγική μας δεν θα κάνουμε τίποτε περισσότερο παρά να ενισχύουμε το κλίμα κινδυνολογίας που νομιμοποιεί όλες τις δεξιές πολιτικές, που σε τελική ανάλυση θα μας οδηγήσουν σε αντίθετη πορεία.

Ενας από τους στόχους του ΠΑΣΟΚ πρέπει να είναι η αναστροφή αυτού του κλίματος, που μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την υπέρβαση της συντηρητικής πολιτικής όλων των αποχρώσεων. Ο τόπος δεν αντέχει μια μακροχρόνια περίοδο λιτότητας, την οποία υπονοούν αλλά δεν αναφέρουν.

Όταν στη δεκαετία του '70 άρχισε η νεοφιλελεύθερη στροφή στην Ευρώπη οι απαντήσεις των σοσιαλιστικών και σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων - τώρα καταργούμε τον όρο αυτό το δεύτερο, είναι πλέον επίσημος και ο όρος δημοκρατικών σοσιαλιστικών - ήταν για ένα μικρό χρονικό διάστημα νεολενινιστικές. Επαιζε δηλαδή το ρόλο του το κράτος ενεργά και κυκλικά και μεσομακροπρόθεσμα.

Μετά το μέσον της δεκαετίας του '80 η στροφή των χωρών αυτών στην Ευρώπη σε σταθεροποιητικά προγράμματα βοήθησε στην εγκαθίδρυση της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας. Αντί τα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά κόμματα να στραφούν σε νέες κατευθύνσεις, που θα ενίσχυαν τις κοινωνικές δυνάμεις που αποτελούσαν την εκλογική τους βάση, με τα σταθεροποιητικά προγράμματα που εφάρμοσαν κατόρθωσαν να νομιμοποιήσουν τις συντηρητικές πολιτικές και να στρέψουν μεγάλο μέρος των εργαζομένων προς τις δεξιές παρατάξεις. Δεν μιλώ μόνο για την Ελλάδα, μιλώ γενικά.

Η τάση αυτή ενισχύεται μέσα από τη νεοφιλελεύθερη οικοδόμηση της ΕΟΚ, με αποτέλεσμα να επεκτείνεται η συντηρητική ηγεμονία. Με τα δεδομένα αυτά ακόμα και η έννοια του σοσιαλισμού τείνει να επαναπροσδιορίζεται από τις συντηρητικές δυνάμεις, αφού αναφέρεται πια σε όλους τους θεσμούς που εμποδίζουν την ελεύθερη λειτουργία της αγοράς - συνδικάτα, περιφερειακή οργάνωση του κράτους κλπ. - και όχι μόνο σε κάποιο ιδεολογικοπολιτικό ρεύμα.

Ηδη όμως φαίνονται τα όρια αυτής της προσπάθειας. Είμαστε σε αντεπίθεση, τουλάχιστον στον ευρωπαϊκό χώρο παρά τις δυσκολίες που υπάρχουν οι δημοκρατικές σοσιαλιστικές δυνάμεις. Η ανάκαμψη των σοσιαλιστικών δυνάμεων στην Ευρώπη πρέπει να συνδυαστεί με την ηγεμόνευσή τους στο εσωτερικό των χωρών τους και με τη διατύπωση μιας εναλλακτικής πορείας προς την ενωμένη Ευρώπη.

Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να απαντήσει και στις δύο συνιστώσες του προβλήματος στο βαθμό που εξακολουθεί να αποδέχεται ότι η ευρωπαϊκή πολιτική δεν αποτελεί μόνο το ζήτημα των επιμέρους εθνικών κρατών αλλά και των κοινωνικών δυνάμεων και των πολιτικών και ιδεολογικών ρευμάτων που διαμορφώνονται στον ευρωπαϊκό χώρο.

Η οικονομική κρίση που όλοι μας περνάμε λίγο-πολύ εμείς σε απίθανο βάθος - εμφανίζεται ξεχωριστά σε τρία τουλάχιστον επίπεδα. Για το κράτος εμφανίζεται με τη μορφή ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα και του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών. Για τους εργαζόμενους με τη μορφή της ανεργίας και του συρρικνούμενου πραγματικού διαθέσιμου

εισοδήματος. Για τις επιχειρήσεις με την μη πλήρη απασχόληση το κεφαλαίου τους, που συμπεριλαμβάνει και το κλείσιμό τους βέβαια.

Είναι προφανές ότι μια αποτελεσματική οικονομική πολιτική πρέπει να είναι αποδοτική και στα τρία επίπεδα. Και μάλιστα με τρόπο ισορροπημένο, γιατί αν μέσα από την οικονομική πολιτική εξαλειφθεί ή μειωθεί μόνο μία από τις μορφές της κρίσης, είναι προφανές ότι τα εναπομένοντα κρίσιμα φαινόμενα αργά ή γρήγορα θα αποτελέσουν τη βάση επανεμφάνισης της συνολικής κρίσης σε ανώτερο επίπεδο.

Η διαχείριση της οικονομικής κρίσης από την κυβέρνηση της ΝΔ ενισχύει δραματικά αντί να αμβλύνει την κρίση. Τα οικονομικά στοιχεία μας δείχνουν ότι η μείωση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ θα πρέπει να συμβαδίζει με τη μείωση του βαθμού απασχόλησης των κεφαλαίων των επιχειρήσεων, που στη σειρά τους θα οδηγηθούν σε αναδιαρθρώσεις για να προσαρμοστούν στη μειωμένη ζήτηση που συνεπάγεται η περιοριστική εισοδηματική πολιτική.

Η προσαρμογή αυτή μας οδηγεί σε μείωση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας. Που αν συνδυαστεί με τη συνειδητή αποβιομηχάνιση που προκαλεί η πολιτική της ΝΔ μας φέρνει μπροστά σε μια πραγματική συρρίκνωση του παραγωγικού τομέα της χώρας μας.

Και όσο μειώνεται ο τελευταίος, ο παραγωγικός τομέας, τόσο θα οδηγούμαστε σε αναπαραγωγή της κρίσης του δημόσιου τομέα που στηρίζεται σ' αυτή. Οι πολιτικές λιτότητας και ιδιαίτερα η νεοφιλελεύθερη πολιτική της ΝΔ, όχι μόνον μειώνουν τον παραγωγικό τομέα, αλλά και δεν μπορούν να κάνουν ορθολογική τη λειτουργία του δημόσιου τομέα. Με αποτέλεσμα να οξύνουν την κρίση.

ΜΕΛΟΣ: 10 χρόνια πίσω μας έφερε.

Α.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Αν ήταν μόνο 10 χρόνια θα έλεγα δεν πειράζει. Γιατί αυτό που θα παραλάβουμε θα είναι πολύ χειρότερο απ' ό,τι ήταν το '81. Το ξέρουμε όλοι. Και πρέπει να χαράξουμε γραμμή γιατί η κυβέρνηση θα είναι δικιά μας πολύ γρήγορα και πρέπει υπεύθυνα να χαράξουμε την πορεία της χώρας μας.

Η αύξηση της ανεργίας, η μείωση των εισοδημάτων, η μείωση των επενδύσεων, η συρρίκνωση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας διαμορφώνουν το υπόβαθρο πάνω στο οποίο δημιουργούνται τα ελλείμματα του Δημοσίου και αυτό γιατί συντελούν στη μείωση φυσικά των πόρων του Δημοσίου.

Εφ' όσον οι μορφές της κρίσης, όπως εκδηλώνονται στους εργαζόμενους, στις επιχειρήσεις και στο δημόσιο τομέα, είναι αλληλένδετες τότε και τα μέτρα αντιμετώπισής τους πρέπει να είναι επίσης αλληλένδετα.

Αυτή πρέπει να είναι η βασικότερη αντίληψη που οριοθετεί τις διαφορές μας από τις δεξιές και νεοδεξιές αντιλήψεις για την υπέρβαση της κρίσης. Οι τελευταίες αντιλήψεις κατανοούν την κρίση μόνο σαν κρίση του δημόσιου τομέα, αλλά δεν εξηγούν πώς τα μέτρα που παίρνουν για την υπέρβασή της θα απαλύνουν την επιπτώση της κρίσης στους εργαζόμενους μέσα από τη μείωση της ανεργίας και στις επιχειρήσεις μέσα από την αναστροφή του αρνητικού επενδυτικού κλίματος.

Σε συνάρτηση με τα προηγούμενα βρίσκεται και η διαφορά ανάμεσα στη συντηρητική και την προοδευτική άποψη για το αν το κράτος μπορεί να χειριστεί την οικονομική κρίση. Πρόκειται για μια διαφορά που δεν αντανάκλα μόνο θεωρητικές απόψεις ή διαφοροποιημένες πολιτικές πεποιθήσεις και κοινωνικές δεσμεύσεις, αλλά αποτελεί

ταυτόχρονα και διαφορά οράματος και ελπίδας που σχετίζεται με τη συνολική προοπτική της οικονομίας.

Κι αυτό γιατί μια διαχείριση που βασίζεται σε ανεξέλεγκτους μηχανισμούς της αγοράς - βλέπε Ανδριανόπουλο - μειώνει δραστικά τις δυνατότητες ελέγχου από το λαό των διαδικασιών της οικονομικής ανάπτυξης.

Το αντίθετο ισχύει με μια διαχείριση που αποφεύγει τον κρατισμό αλλά δίνει στο κράτος τη σωστή διάσταση και πορεία και δημιουργεί για τους εργαζόμενους την ελπίδα μιας αποτελεσματικότερης χρήσης των πόρων που προκύπτουν από τις θυσίες τους.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό μπορούμε να κατανοήσουμε ότι αυτό που τονίζουμε και το τονίζουμε πάντα, σταθεροποίηση με ανάπτυξη και κοινωνική δικαιοσύνη, θα πρέπει να εξειδικεύεται στις λεπτομέρειες. Κι αυτό είναι έργο δικό μας που πρέπει να γίνει γιατί μπορεί να περικλείει διαφορετικές στρατηγικές προτάσεις.

Είναι σωστή η θέση αλλά είναι μόνο επιγραμματική. Πρέπει να πάρει σάρκα και οστά για να την κρίνουμε στην πράξη. Η οικονομική πρόταση του ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να είναι μονοδιάστατη, όπως αυτή του νεοφιλελευθερισμού. Πρέπει να περιλαμβάνει και να αντιμετωπίζει όλες τις διαστάσεις της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης.

Και είναι ακριβώς αυτή η πολυδιάστατη υφή των προβλημάτων που επιβάλλει και την έναρξη του κοινωνικού διαλόγου, εδώ λέω έναρξη κοινωνικού διαλόγου, του κοινωνικού συμβολαίου. Σταματώ για ένα λεπτό.

Είχα τελευταία μια συνάντηση, πολύ καλή συνάντηση με τη διοίκηση της ΓΣΕΕ και ήρθε το θέμα του κοινωνικού συμβολαίου. Και φυσικά εμείς, το ΠΑΣΟΚ, είμαστε οι πρώτοι διδάξαντες τουλάχιστον αυτή την περίοδο. Στην αναγκαιότητα για ένα κοινωνικό συμβόλαιο για να βγούμε από τη μεγάλη κρίση που μαστίζει τη χώρα μας.

Αλλά όταν αναφερθήκαμε σε λεπτομέρειες και σκέφτηκα ότι η πολιτεία εκπροσωπείται από αυτό το συνοθύλευμα πολιτικών οι οποίοι ενδιαφέρονται μονάχα για να παραμείνουν στην εξουσία με κάθε μέσο και με κάθε τρόπο, είναι δυνατόν με αυτούς να υπογράψεις κοινωνικό συμβόλαιο όταν αλλάζουν κάθε εβδομάδα τον προϋπολογισμό, όταν αδιαφορούν για την τύχη του εργαζόμενου;

Μπορούμε να μιλάμε για κοινωνικό συμβόλαιο κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις; Και η απάντησή μας νομίζω είναι όχι. Αλλά μιλώντας για μια κυβέρνηση που έχει κάποια συνέχεια, συνέπεια, αίσθημα ευθύνης απέναντι στο λαό τότε ο κοινωνικός διάλογος σε πολλαπλά επίπεδα με τους αντίστοιχους φορείς είναι απαραίτητος για να εξασφαλιστεί και το αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, που αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του οικονομικού μας προγραμματισμού.

Στην περίοδο που ζούμε έχουν χάσει την ισχύ τους τα τυπικά κοινωνικά συμβόλαια ανάμεσα στους εταιρους που ρύθμιζαν ορισμένα ζητήματα ή αν θέλετε έχει τώρα μεταβληθεί το φάσμα των προβλημάτων που πρέπει να περιλάβουμε σε μια τέτοιου είδους συνεννόηση.

Αυτό είναι περισσότερο αναγκαίο στην περίπτωση της χώρας μας η γεωπολιτική θέση της οποίας σε συνδυασμό με το στάδιο εξέλιξης της επιβάλλει μια ευρύτερη αντίληψη των προβλημάτων μέσα σε ένα πλαίσιο εθνικής αναγέννησης.

Ετσι δημιουργείται η αναγκαιότητα της διατύπωσης ενός κοινωνικού συμβολαίου πολυδιάστατου. Ποιές είναι οι διαστάσεις του; Η οικονομική πτυχή του

συμβολαίου περιλαμβάνει τους όρους που εξασφαλίζουν την απασχόληση στους εργαζόμενους, σταδιακά και με μέτρο, γιατί αυτό επιτρέπουν οι συνθήκες, καθώς και τους όρους απρόσκοπτης λειτουργίας των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα πάντα σε συνδυασμό με την επικράτηση της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Υπάρχει η βιομηχανική πτυχή. Είναι ένας τομέας. Περιλαμβάνει τους όρους που αποτρέπουν την αποβιομηχάνιση της χώρας σε συνδυασμό με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητάς της.

Υπάρχει η κοινωνική πολιτική, η πτυχή της κοινωνικής πολιτικής. Περιλαμβάνει τους όρους αναδόμησης ενός τουλάχιστον στοιχειώδους κράτους πρόνοιας και της εξασφάλισης του κοινωνικού μισθού για τους εργαζόμενους.

Εδώ θα ήθελα και πάλι να κάνω ένα σχόλιο. Είχαμε το ωραίο "0 συν 0 ίσον 14%". Υπάρχει περίπτωση που κάτι τέτοιο θα ήταν δεκτό για κάποιο χρόνο από την εργατική τάξη; Θα έλεγα ίσως εάν τι; Εάν αντί του εις δραχμάς μεροκάματου ή μισθού είχαμε αύξηση του κοινωνικού μισθού. Παιδεία, υγεία, πρόνοια, σύνταξη. Μάλιστα.

Αλλά εσείς κύριοι τα γκρεμίσατε όλα. Εχετε επιδοθεί στο έργο της κατάργησης κάθε ίχνους κοινωνικής πολιτικής και υπερηφανεύεστε γι' αυτό. Φυσικά αυτό δεν απευθύνεται σε σας αλλά σ' εκείνους που απευθυνόμαστε όλοι.

Και υπάρχει και η περιβαλλοντική πλευρά. Περιλαμβάνει τους όρους μείωσης των προβλημάτων του περιβάλλοντος, που προέρχονται από την άναρχη δόμηση και την ανεξέλεγκτη οικονομική δραστηριότητα.

Η περιφερειακή διάσταση περιλαμβάνει τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων που δημιουργήθηκαν μεταπολεμικά, αστικοποίηση, εγκατάλειψη υπαίθρου, δεύτερος βαθμός αυτοδιοίκησης και περιλαμβάνει οπωσδήποτε ειδικά μέτρα για τις παραμεθόριες περιοχές της χώρας μας.

Κι αν θέλετε μια εθνική πτυχή του συμβολαίου που περιλαμβάνει τα μέτρα που διατηρούν την εθνική συνοχή του ελληνικού χώρου και επεκτείνονται στον απανταχού ελληνισμό. Και υπάρχει, τέλος, και η πολιτική πτυχή του συμβολαίου. Περιλαμβάνει τους όρους διεξαγωγής του πολιτικού παιχνιδιού. Όχι στην ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής, όχι διωγμός των μη ημετέρων και έλεγχος της διαχείρισης του δημοσίου χρήματος.

Κι εδώ θα πρέπει να πω σ' αυτό το σημείο, όπως έχω πει και άλλες φορές, ανελέητοι είναι οι διωγμοί τους οποίους έχει εξαπολύσει η ΝΔ. Ανελέητοι και ποινικά και διοικητικά. Και εκείνο που εμείς επωμιζόμαστε είναι η αποκατάσταση όλων εκείνων που υπέστησαν τη θηριωδία κυριολεκτικώς της ΝΔ.

Η διατύπωση αυτού του πολυδιάστατου συμβολαίου μπορεί να αποτελέσει την πρώτη εγγραφή στη νέα σελίδα που γυρίζει το ΠΑΣΟΚ.

Θα ήθελα τώρα έχοντας τελειώσει με τα κάπως θεωρητικά θέματα, τα οποία νομίζω είναι χρήσιμα, να μπω στα πολιτικά θέματα και στην τρέχουσα πολιτική συγκυρία.

Πού βρίσκεται η Ελλάδα πρώτα απ' όλα; Στις πολλές δεκαετίες που έχω ζήσει στην πολιτική ζωή της χώρας ποτέ μα ποτέ δεν έχω δει τέτοια έλλειψη συνοχής, τέτοια έλλειψη αισιοδοξίας, τέτοια μοιρολατρεία, τέτοια καταπίεση, τέτοια ανασφάλεια. Είναι σαν να μην γνωρίζουμε πια την πατρίδα μας.

Και το απίστευτο είναι ότι αυτό συνέβη μέσα σε περίπου συνολικά τρία χρόνια.

Κυρίως τα τελευταία δύο, αλλά συμπεριλαμβάνω και ένα τρίτο χρόνο.

ΜΕΛΟΣ: Δεν πάει άλλο.

Α.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Ασφαλώς δεν πάει άλλο, γιατί η μάχη που δίνουμε δεν είναι πια μια μάχη συνήθους πολιτική εναλλαγής στην κυβέρνηση. Εδώ έχουμε έργο διάσωσης ενός λαού και μιας πατρίδας.

Και μόνο όταν το βάλουμε σ' αυτό το πλαίσιο και στρατευθούμε σ' αυτό τον αγώνα, μόνο τότε δεν θα έχουμε κερδίσει απλώς εκλογές αλλά θα έχουμε συνεισφέρει ιστορικά στον τόπο και ιδιαίτερα στη νέα γενεά.

Βέβαια πρώτο θέμα είναι η ακεραιότητα της πατρίδας μας. Υπάρχει μια πρωτογενής μόνιμη και ογκούμενη απειλή που προέρχεται από την Τουρκία. Η Τουρκία αναπτύσσεται σταθερά στην κύρια περιφερειακή δύναμη. Επαιξε ρόλο στη Μέση Ανατολή. Παιζει ρόλο τώρα στις μουσουλμανικές χώρες της λεγόμενης Κοινοπολιτείας.

Εχει διεισδύσει στα Βαλκάνια, έχει και στην Αλβανία και στη Βουλγαρία και στη Βοσνία σαφείς δεσμούς, στρατιωτικές συμφωνίες. Εχει αναλάβει να αναδιοργανώσει τον αλβανικό στρατό. Εχει ένα πολύ αυστηρό σύμφωνο με τη Βουλγαρία σε ό,τι αφορά στρατιωτικές επιχειρήσεις, εκπαίδευση και όλα αυτά.

Η Τουρκία δεν είναι μόνο πλέον ανατολικά μας. Είναι και προς βορράν μας. Και βέβαια απειλές διαμορφώνονται τώρα και από το Βορρά που διαπλέκονται όμως με την πρωτογενή τουρκική απειλή. Τις ξέρουμε. Και είναι τεράστια η ευθύνη της κυβέρνησης, του κ.Μητσοτάκη και του κ.Σαμαρά.

Διότι μην ξεχνάμε ότι και οι δύο, ο ένας πρωθυπουργός και ο άλλος υπουργός Εξωτερικών, έχουν οδηγήσει τη χώρα σε αδιέξοδα εθνικά και έχουν απομονώσει αυτή τη χώρα σε τρόπο που ποτέ δεν έχει ξανασυμβεί στο παρελθόν. Τα μεγαλουργήματα της αρχής του αιώνα σήμερα κλονίζονται από αυτή την κυβέρνηση.

Αλλά ας ξεκινήσουμε με το Κυπριακό, δυο λόγια. Θυμάστε ή όχι με τι ενθουσιασμό επέστρεψε ο κ.Μητσοτάκης από τις ΗΠΑ; "Θα λυθεί σύντομα, άμεσα το Κυπριακό". Δηλώσεις χωρίς επιφυλάξεις.

Ερχεται ο κ.Μπους στην Ελλάδα. Κάνουν από κοινού δηλώσεις. Εχει λυθεί περίπου το Κυπριακό. Πώς έχει λυθεί είναι άλλο θέμα, το πώς, το ποιά λύση προετοιμάζεται είναι άλλο πράγμα. Αυτό που ενδιαφέρει τώρα είναι η απίθανη, αφελής αισιοδοξία ότι βαδίζουμε προς λύση του Κυπριακού.

Σήμερα όταν οι όροι οι τουρκικοί έγιναν δημόσιοι, δηλαδή να υπάρχει κυριαρχία στο Βορρά, να υπάρχει το ανεξάρτητο κράτος των Τουρκοκυπρίων και τότε να αρχίσει διάλογος για τη δημιουργία μιας συνομοσπονδίας στην οποία μια Τούρκος, μια Έλληνας θα προεδρεύει, αυτές οι προτάσεις δεν μπορούν να γίνουν δεκτές ούτε από Κύπριους, ούτε από Ελλαδίτες. Θα είναι μόνο το πρώτο βήμα για άλλες θλιβερές εμπειρίες του ελληνισμού.

Σε ό,τι αφορά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ξεχνάμε το φιάσκο των Παρισίων όταν συναντήθηκε ο κ.Μητσοτάκης με τον κ.Γιλμάζ; Ήταν η εποχή που βγήκαν ακόμη και χάρτες, αν ξέρω καλά, για την οριοθέτηση όχι της υφαλοκρηπίδας αλλά των "μη αμφισβητούμενων ζωνών". Και δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος να προσφέρεις περίπου ολόκληρο το Αιγαίο, την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου στην Τουρκία από το να αρχίσεις τη συζήτηση για "μη αμφισβητούμενες περιοχές". Λάβετε δε υπόψη σας και κάτι άλλο. Οτι η πιθανότητα για σημαντικά κοιτάσματα πετρελαίου βρίσκονται στο Ανατολικό Αιγαίο και όχι στο Δυτικό.

Πέρασαν τότε μια ψυχρολουσία η κυβέρνηση της ΝΔ στο Παρίσι. Και δεν πέρασε πολύς καιρός και ακούμε ότι θα υπάρξει συνάντηση στο Νταβός. Στο μεταξύ η Τουρκία διαρκώς παρεβίαζε τον εναέριο ελληνικό χώρο, διαρκώς διὰ στόματος αξιωματούχων διαμόρφωνε τις διεκδικήσεις της, επανελάμβανε τις διεκδικήσεις της. Και ποιές είναι; Τις ξέρουμε, τις έχουν πει χίλιες φορές.

Τα Δωδεκάνησα, ήταν λάθος λέει ο κ.Οζάλ ότι επετράπη από την τότε τουρκική κυβέρνηση η παραχώρηση των Δωδεκάνησων στην Ελλάδα το '47. Ξέρουμε πώς αντιμετωπίζουν το θέμα της Δυτικής Θράκης, κάποιο κυπριακό μοντέλο προσπαθούν να μεταφέρουν. Υπάρχει το θέμα της υφαλοκρηπίδας, υπάρχουν τα άλλα νησιά του Αιγαίου και γνωρίζουμε ότι πράγματι η απειλή είναι γενική γιατί η Τουρκία σήμερα αρνείται να σταθεί στη συνθήκη της Λωζάνης και ζητά διάλογο εφ' όλης της ύλης.

Και αποφασίζει ο κ.Μητσοτάκης από θέση αδυναμίας να πάει προς εκείνον ο οποίος έχει επεκτατικές βλέψεις σε βάρος της χώρας μας και τις τονίζει καθημερινά με πράξεις και με λέξεις και να προσφέρει σύμφωνο φιλίας. Σύμφωνο φιλίας το οποίο θα επιτρέψει τι; Να κάτσουν στο τραπέζι ακολούθως και να λύσουν τις "ελληνοτουρκικές διαφορές".

Δεν υπάρχουν ελληνοτουρκικές διαφορές. Υπάρχουν τουρκικές διεκδικήσεις κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας μας.

Αλλά είχε θέση και το Κυπριακό παράλληλα προς επίλυση στις συζητήσεις με τον κ.Ντεμιρέλ. Και ω του θαύματος, λένε, σκληραίνει η τουρκική θέση, δεν είναι αποδεκτές οι προτάσεις των Ηνωμένων Εθνών και σταματούν πλέον ουσιαστικά οι διαπραγματεύσεις σ' αυτή τη φάση και φυσικά αναγκάζεται ο κ.Μητσοτάκης να σταματήσει το διάλογο. Κάτι για το οποίο τον είχαμε προειδοποιήσει.

Αλλά πρέπει να πω και κάτι άλλο. Καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου θα έχετε παρατηρήσει ότι αποφεύγει συστηματικά η κυβέρνηση και ο κρατικός μηχανισμός να θέτει υπό αμφισβήτηση τις προθέσεις της Τουρκίας.

Η συνήθης ερμηνεία των τουρκικών πράξεων είναι "Το κάνουν για εσωτερική κατανάλωση. Και λέμε στους Τούρκους κοιτάτε, μην τα κάνετε αυτά, ξέρουμε πως τα κάνετε για εσωτερικούς σας λόγους αλλά υπάρχει και ένα ελληνικό κοινό το οποίο δεν τα διαβάζει σωστά, δεν τα ερμηνεύει σωστά. Αισθάνεται μήπως έχετε επιθετικές βλέψεις που εμείς ξέρουμε δεν έχετε κατά της Ελλάδος".

Αυτό το κλίμα όταν καλλιεργείται προετοιμάζεις υποχωρήσεις, προετοιμάζεις ένα διεθνές κλίμα το οποίο θα νομιμοποιήσει τη μετατροπή των τουρκικών διεκδικήσεων σε βάρος της εθνικής μας κυριαρχίας σε διμερή θέματα προς επίλυση.

Τώρα πρόσφατα άκουγα τον πρόεδρο της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης να λέει "Μα πρέπει να συναντηθούν" - γιατί έχουμε την ελπίδα ότι θα γίνουμε δεκτοί και εμείς και η Τουρκία - "πρέπει να λύσουν αυτά τα προβλήματα μεταξύ τους. Δεν αξίζει να υπάρχουν προβλήματα".

Πιάνουμε δηλαδή διεθνές κλίμα το οποίο νομιμοποιεί πλέον την τουρκική επιμονή. Και έχει αρχίσει να δημιουργείται αυτό το κλίμα στην Ευρώπη. Σας διαβεβαιώνω γι' αυτό και είναι άκρως επικίνδυνο.

Ισως το μεγαλύτερο μέχρι τώρα λάθος της κυβέρνησης, λάθος και του κ.Μητσοτάκη, λάθος και του κ.Σαμαρά, είναι ο χειρισμός του Αλβανικού, της Αλβανίας. Ανέκοψαν μια πάρα πολύ θετική πορεία που είχε χαράξει το ΠΑΣΟΚ. Μια πορεία που

μακροπρόθεσμα θα οδηγούσε σε έναν άλλο ρόλο της ελληνικής μειονότητας, σημαντικό ρόλο.

Είχαμε μια σειρά από συμφωνίες προς υπογραφή. Δεν λέγαμε ότι εδώ είναι ο παράδεισος και ελάτε, δεν κάναμε χορευτικές επιδείξεις στην Αλβανία για να πειστούν οι Έλληνες Αλβανοί να έρθουν στην πατρίδα τους. Και κατορθώσαμε τι;

Κατορθώσαμε σήμερα να υπάρχει στρατός ιταλικός 15.000 ένστολοι - αυτό που δεν κατόρθωσαν το '40 το κάνουν τώρα. Και υπάρχει ταυτόχρονα η τουρκική παρουσία και η τουρκική προστασία.

Υπάρχουν μεταξύ 60.000 και 100.000 ομογενείς Αλβανοί σήμερα στην Ελλάδα. Και δεν είναι γι' αυτούς παράδεισος, δεν υπάρχει στέγη, δεν υπάρχει φαί, δεν υπάρχει περίθαλψη. Εκεί οδήγησε η πολιτική της ΝΔ.

Αλλά μην ξεχνάμε ότι στην περίπτωση της Αλβανίας χρηματοδοτήθηκε από τη ΝΔ το κόμμα ακριβώς εκείνο το οποίο σήμερα ζητάει επέκταση της Αλβανίας στη Θεσπρωτία. Έχει και αυτό συμβεί. Και πρέπει να προσθέσουμε και το θέμα της Βουλγαρίας. Εκεί οι εξελίξεις σε μεγάλο βαθμό είναι αυτόνομες.

Το μόνο που μπορούμε να πούμε πάλι, να χαρακτηρίσουμε σαν τεράστιο λάθος της κυβέρνησης, του κ. Μητσotάκη, του κ. Σαμαρά, το ότι χρηματοδότησαν ακριβώς το ίδιο το κόμμα εκείνο που σήμερα συνεργαζόμενο με τη μουσουλμανική μειονότητα που ελέγχεται πλήρως από την Τουρκία κυβερνά τη Βουλγαρία.

Και θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι για τη Βουλγαρία η σκοπιανή γλώσσα είναι απλώς μια παραλλαγή της βουλγαρικής. Και οι Σλαβοσκοπιανοί απλώς Βούλγαροι. Και επομένως η δυνατότητα ανάπτυξης όχι μόνο των σχέσεων αλλά και κάποιου σχήματος Βουλγαρίας - Σκοπίων δεν μπορεί να αποκλείεται.

Αλλά στα Σκόπια έχουμε το Βατερλώ της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Στις 16 Δεκέμβρη του '91 στις Βρυξέλες εκρίνετο το θέμα της διάσπασης ή όχι της Γιουγκοσλαβίας. Και υπήρχε τεράστια γερμανική πίεση να προχωρήσουν σε αναγνωρίσεις ορισμένων Δημοκρατιών της Γιουγκοσλαβίας. Κυρίως της Σλοβενίας, αλλά και της Κροατίας.

Για μας, για την Ελλάδα, η μόνη σωστή πορεία θα ήταν να παραμείνει η Γιουγκοσλαβία ως είχε, χωρίς διάσπαση. Και αν επιτέλους επρόκειτο στο βωμό της μεγάλης Γερμανίας να κάνουμε κάποια υποχώρηση αυτό θα έπρεπε να αφορούσε το πολύ τη Σλοβενία, που για πολλούς λόγους και πολιτιστικούς είναι πιο κοντά, δεν είναι τόσο βαλκανική χώρα.

Αντ' αυτού δώσαμε τη σύμφωνη γνώμη μας για την αναγνώριση των Δημοκρατιών αυτών και πήραμε ένα τρίπτυχο αορίστου μορφής, που υποτίθεται θα εξασφάλιζε το ότι αν εκηρύσσεται ανεξάρτητη η Δημοκρατία των Σκοπίων δεν θα είχε ούτε βλέψεις στην Ελλάδα, ούτε δηλαδή θα μιλούσε για μειονότητα εν Ελλάδι, ούτε θα είχε επεκτατικές βλέψεις και δεν θα χρησιμοποιούσε τον όρο Μακεδονία.

Δεν πήραμε τίποτα. Απλώς εγκρίναμε την καταστροφική πορεία της κατάρρευσης της Γιουγκοσλαβίας. Και είχαμε και το δικαίωμα αλλά θα έλεγα και το εθνικό χρέος εκεί να πούμε όχι. Κάποτε κανείς λέει όχι. Και ήταν μια τέτοια περίπτωση, κρίσιμη περίπτωση.

Βέβαια οι τρεις αυτοί όροι δεν πάρθηκαν τόσο σοβαρά από τους εταίρους μας. Διορίστηκε μια νομική επιτροπή, του "Μπατιντέρ", στην οποία καν δεν συμμετείχαμε, για να εξετάσει αν οι όροι ικανοποιούνται ή όχι για όλες τις Δημοκρατίες και απεφάνθη ναι.

Και βρεθήκαμε επομένως μπροστά στην αδυσώπητη πραγματικότητα ότι οι εταίροι μας ήσαν έτοιμοι να αναγνωρίσουν τα Σκόπια ως τη "Δημοκρατία της Μακεδονίας". Αλλά εάν υπήρχαν και κάποιες αμφιβολίες, κάποιος από τους εταίρους μας να μας παραστεκόντουσαν σ' αυτή την τοποθέτηση αυτή χάθηκε από τη στιγμή που ο υπουργός των Εξωτερικών των ΗΠΑ Μπίκερ ουσιαστικά έδωσε εντολή στους εταίρους της Κοινότητας να αναγνωρίσουν και τις 4 Δημοκρατίες.

Υπεχώρησε μόνο όσον αφορά το χρόνο. Δέχτηκε να μην περάσει την 5η Απριλίου, την 6η Απριλίου, το χρονικό διάστημα αυτό να μην ξεπεραστεί χωρίς την αναγνώριση όλων των Δημοκρατιών. Σλοβενία, Κροατία, Βοζνία, Ερζεγοβίνη, "Μακεδονία".

Και φυσικά η πολιτική αυτή της κυβέρνησης οδήγησε και θα οδηγήσει σε προβλήματα απομόνωσης. Όμως θα ήθελα με δυο λόγια να τονίσω και να εξηγήσω τη θέση του ΠΑΣΟΚ, θέση που επανειλημμένα έχουμε πάρει, αλλά που αξίζει να ειπωθεί ξανά, σχετικά με τον όρο, το όνομα Μακεδονία.

Για δεκαετίες τώρα, πολλές δεκαετίες τώρα, υπάρχουν "σλαβομακεδονικά κινήματα", χρηματοδοτούμενα αφειδώς, στον Καναδά, στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου έχω ζήσει πολλά χρόνια, και στην Αυστραλία. Και στόχος τους είναι η δημιουργία ενός "μακεδονικού έθνους".

Το έθνος αυτό θα αποτελείται, θα εδράζεται στη γεωγραφική περιοχή που λέγεται Μακεδονία. Και θα συμπεριλαμβάνει επομένως τη Μακεδονία του Πιρίν, Βουλγαρία, τη Μακεδονία των Σκοπίων και τη Μακεδονία του Αιγαίου, όπως λένε.

Αυτός είναι ο βασικός στόχος ο οποίος εξυπηρετείται με το να έχουν το όνομα Μακεδονία τα Σκόπια. Δηλαδή για να φτιάξεις το "μακεδονικό έθνος", το νέο αυτό "μακεδονικό έθνος" που αλλάζει τα σύνορα της περιοχής, που ακρωτηριάζει την Ελλάδα, πρέπει να έχεις κάποιο σημείο αναφοράς, κάποια βάση, κάποιο όνομα, κάποιο σύμβολο και το σύμβολο αυτό είναι η λέξη, το όνομα "Μακεδονία".

Αυτή είναι η θέση μας. Οι χειρισμοί ήσαν πανάθλιοι για να φτάσουμε στο δίλημμα. Αλλά για μας δεν υπάρχει δίλημμα, υπάρχει σαφής η θέση.

Σε ό,τι αφορά την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, είχαμε την ευκαιρία χθες να τη συζητήσουμε στη Βουλή, δεν νομίζω ότι είναι απαραίτητο αυτή τη στιγμή εδώ να μιλήσουμε για την οικονομία.

Αξίζει μονάχα να τονίσουμε τούτο. Οτι ο κ.Μάνος, ο ευγενής κ.Μάνος, ο ευπρεπέστατος κ.Μάνος, άμα μελέτησε τα στοιχεία και είδε και της κοινοτικής αγοράς είπε ότι είναι μοιραίο ο επόμενος χρόνος να είναι χειρότερος από το μοιραίο τούτο χρόνο, το '92.

Μας υπόσχεται τη μοίρα του φτωχού και δυστυχή και πεινασμένου. Δεν φαίνεται να τον απασχολεί, είναι μια πορεία που κατ' αυτούς πρέπει να πάρει η χώρα για να εξυγιανθεί. Να δούμε τι θα μείνει από αυτή τη χώρα στην πορεία της εξυγιάνσης, με τη μονόπλευρη λιτότητα, με την παντελή αδιαφορία για την τύχη του άνεργου, για την τύχη του συνταξιούχου.

Παντελή αδιαφορία, για την τύχη αυτού του λαού. Τους ενδιαφέρει μόνον η εξουσία και εκείνοι οι οικονομικοί κύκλοι της ολιγαρχίας τους οποίους εξυπηρετούν, καθώς και τα ξένα κέντρα αποφάσεων τα οποία επιβάλλουν τις θέσεις τους σε αυτή εδώ την κυβέρνηση.

Συνεχίζεται η ποινικοποίηση είπα της πολιτικής ζωής. Συνεχίζονται οι διωγμοί των μη ημετέρων. Το είπα και πριν. Και η ΑΓΕΤ που κουβεντιάσαμε χθες - κορυφαίο γεγονός

πράγματι, η πώληση της ΑΓΕΤ σε ξένη εταιρεία, κορυφαίο γεγονός - είναι όμως ο κορυφή του παγόβουνου.

Ακούσαμε με έκπληξη, ίσως όχι τόσο έκπληξη επειδή τους γνωρίζουμε, να λέγεται ότι πρέπει να πέσουν οι μετοχές άλλων εταιρειών ώστε να είναι η πωλησή τους ευχερέστερη. Εάν αυτό δεν είναι απιστία προς τον ελληνικό λαό, τι είναι απιστία;

Αλλά η κυβέρνηση είναι ετοιμόρροπη. Είναι πεποίθησή μου ότι πριν από το τέλος του καλοκαιριού η κυβέρνηση θα έχει πέσει. Θα έχει πέσει και κάτω από το βάρος των δικών της λαθών και από τη δυναμική αντίδραση του λαού μας, γιατί ήρθε η ώρα ο λαός να σηκώσει κεφάλι. Ήρθε η ώρα ο λαός να πει ως εδώ και όχι παραπέρα. Δεν πάει άλλο. Και αυτή τη μάχη θα τη δώσουμε πρώτα στη Β' Αθηνών.

Καλούμε όλους τους Έλληνες πολίτες της Β' Αθηνών, όχι μόνον τους ΠΑΣΟΚτζήδες, να στείλουν μήνυμα αγανάκτησης και διαμαρτυρίας για τον τρόπο με τον οποίο χειρίζονται τα θέματα της πατρίδας μας και του λαού μας.

Θα προχωρήσουμε σ' αυτό τον αγώνα, στρατευμένοι και θα νικήσουμε. Αισιόδοξο το μήνυμα αυτού του Εθνικού Συμβουλίου. Πράγματι συμμετέχω κι εγώ ψυχικά σε αυτή την αισιοδοξία. Αυτός ο λαός πάντοτε κατόρθωσε την κατάλληλη ώρα, την κρίσιμη ώρα να δώσει τη μάχη και να την κερδίσει. Και πάλι ο λαός στην εξουσία σε μερικούς μήνες. Ο λαός στην εξουσία και το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση. Εμπρός στον αγώνα για να σώσουμε τον τόπο.

Σας αφήνω τώρα, αλλά θα επανέλθω αύριο. Θα επανέλθω αύριο με ένα πρόσθετο μήνυμα για την ενότητα του ΠΑΣΟΚ. Ενότητα του ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ ενωμένο και δυνατό πρέπει να δώσει τη μάχη για το λαό και την πατρίδα.